

A gonosz testvér

Vót egyszer egy falu, de nagyon keves jómódúak vótak benne, mind szegények vótak. Hát egyiknek vót egy fia meg egy jánya. Gyerekek vótak, hát nagy vót a szegénység. Azt mondja..., kimentek jádzanyi a falu közé a gyerek meg a jány. Azt mondja, hogy..., a gyerek, azt mondja:

– Éhen vagyok, eridj má', kérjé' valahol kenyeret!

Hát a jány elment, ahol tudta, hogy no jobbmódúak vannak, hozott is két darab kenyeret. Az egyiket ette a gyerek, a másikat meg a jány. Hát olyan vót az apja meg az anyja, hogy a gyereket tönkre akarták tenni, a jány me' kihallgatta. Oszt olyan hülye vót az apja, hogy vót két bárányok, de az is [olyan volt, hogy] olyan aranyfajta gyapjúja vót neki. Azt mondja a jány a gyereknek kivel, hogy:

– Ne eredj be – aszongya – apámékho', mer' tönkre akarnak téged tenni! Majd – aszongya – amikor téged..., valamit akarnak, nem tudom mit akarnak veled csinányi, akkor – aszongya – én felkapom a sapkádöt – a jány mondta neki, mer' a jány idősebb vót –, oszt szaladjá' utánam!

Este vót, hát úgy is csinátak. De ki tudja mit akart ő a gyerekekkel csinányi, az apja. Kiabált az anyja:

– Gyerték vissza, gyerték!

– Majd gyönnek.

Hát igaz-e azt hitte az apja, hogy jádzonek [a] falu közt, gyerekek. A jány kiengedte a két bárányt, ment utánok mind a két bárány. Gyerék, jány – gyere. El is mēntek ők, mēntek ők egész éccaka. Elértek egy másik faluba. Bemēntek egy helyre, kértek szállást. Adtak nekik. Memmondták hogy hogy mint van. No itt megyen ki má' jó késő' az apja, hogy na híjja be a gyerekeket, de nincsenek a gyerekek. Nézi az ólajtót, a bárány nincs. Na jó' van, elment az apjok utánok, hogy majd valahol megtanálja, de nem tanáta őket. Visszagyött az apja.

– Ki tudja hova mēntek – mondta a feleséginek.

Na, mendegéltek ők, a gyerekek, faluró' falura a jányval. Hát adtak nekik ruhát, itt is, ott is, úgyhogy mēntek ők nagyon sokáig. De má' nagy vót a gyerek is, nyótt, meg a jány is. Hát eccer elértek ők..., de má' rájok esteledett, mēntek vóna abba a faluba, de rájuk setétedett, hát látják, hogy a juhász ott van rengeteg sok juhval. De valami tizenkét kutya, nagy kuttyák, fehérek. Hát mēntek a juhászho'. Aszongya a juhász hogy:

– Hol jártok ti itt?

Mondja neki a gyerek meg a jány, hát má' nem is vótak olyan kicsik. Azt mondja a juhász, hogy:

– Begyöhették ebbe a faluba, nem messze van, de én egy tanyán lakok – aszongya –, abba’ a faluba’ majd kaptok szállást.

Na jó’ van, az erdőbe’..., a juhász elmént, hát azt hitte, hogy megy utánok a gyerek meg a jány, de nem mentek mingyá’. Látják, hogy az erdőbe’ ég valami lámpa. Kimentek oda. Na jó’ van, bemennek az udvarba, látják, hogy valami betyárok laknak ott. Az udvarbó’ szépen visszafordúttak, szaladtak a juhász után. Mondták a juhásznak. Aszongya a juhász hogy:

– Fiam, oda tudod-e hogy mehetsz? Ha má’ ilyen bajba’ vagytok, odadom ezt a tizenkét kutyát neked! – mind a tizenkettő fehér kutyák vótak. – Ezek – aszongya – akármilyen bajba’ leszel a világon, ezek memmentyik az életedet. De van hozzá tizenkét síp, ezekre vigyázzál nagyon, és – aszongya –, ha meffújod mind a tizenkettőt, a kutyák ott lesznek!

Jó’ van, megőrút a gyerek. Na jó, mégiscsak visszamentek ők oda abba az erdőbe, kimentek: kastély vót. Hát, ahogy bementek az udvarba, na má’ mevvótak a kutyák, látta, vótak ott valami ólak, bezárta a kutyákat oda, ők me’ bementek. Kopogtatnak, bemennek, látják, rengeteg betyár: vacsoráztak. Feláll [az] egyik, a’ vót a legfiatalabb köztök:

– Hol jártok tík itt, ahol még a madár se jár?

Hát elmondta a gyerek, meg a jány. Na, üljetek le, kaptok vacsorát. Maj’ hónap reggel, mind a kettőtököt..., fel leszte akasztva. Hát jó’ van, félt a gyerek má’, meg a jány is. Vacsorát kaptak, ettek, külön helységbe fektették őköt. Reggel kelnek fel, vitték őköt, hogy felakasszák. Kint az udvaron vót az akasztófa. Na a gyereken..., mellényzseb vót neki, abba’ vótak a sípok. Nem vót mé’ biztos a kutyákba’, de a jány szép jány vót..., na a gyereket felakasszák, de a jányt meghagyják, maj’ jó lesz nekik szakácsnőnek. Hát a gyerek má’ búsult.

– Na, eriggy fel!

Felment. Mikor felért a gyerek, má’ elővette a sípokot, aszongya hogy, a betyárnak hogy..., mer’ kérdezte is a betyár, hogy mi a kívánsága.

– Semmi – aszongya. – Van nálam egy síp, az olyan síp – aszongya, vót a gyerekeknek eszi –, hogy messze van, de ha [megfújom] édesanyám meghallja, hogy engem most akasztanak.

– Csináld!

Kivette, meffújta a sípokot, a kutyák abba’ a pillanatba’ még az ólat is szétvitték, ott termettek. Meffogdosták a betyárokat. Úgyhogy ez a legfiatalabb beszaladt az épületbe, ki tudja hol bújt el, valami padláson, ezt nem tudták meffogni a kutyák, elbújt. A többit mind megölték a kutyák. Vót nagy marha pince, a gyerek lement a pincébe. Hordók, üresek, teji borokval, minden, minden vót, lövőeszközök, puskák, pisztolyok, pézeket rengeteg tanált, [de] ezt az egy gyereket nem tanálta, se a kutyák. No, elment egy-két

nap, ott vótak ők, nem mentek sehova, mer' azt mondta a bátyja a jányinak, má' a testvérinek, hogy:

– Maj' – aszongya – szétnézünk, összeszedünk itt ilyen nagyobb értékököt, oszt akkor majd elmenünk valahova.

Hát úgy is vót. De a gyereknek kedvi vót a puskákho' meg ilyenekhö', elment az erdőbe, nem messze a kastélytó', mer' erdőbe' vót az is, hogy megy valami vadakat lőnyi. Hát ment is a gyerek. Tanákozik a rókával. Fiai vót, le akarta lőnyi. Az öreg róka azt mondja, hogy:

– Hallod-e? Ne lódd le, mer' ez úgyse kell a testvérednek! – mer' a testvéri ingesztelte, hogy ő annak a májábó' szeretne ennyi. De má' ő spekulált, mer' tönkre akarta tetetni a betyárgyerékkel.

Hát nem lőtte le. Gyött haza, az ablakon má' nézte a testvéri:

– Nem lóttél?

– Nem!

– Jaj – aszongya –, kis farkasnak vóna jó a mája – aszongya.

Hát a gyerek mé' meccsináta, hátha sikerű'. Elment. Ott se! Ott is az öreg messzólalt:

– Fiam ne lódd le, mer' úgyse kell a testvérednek!

Má' a gyerek akkor kapcsolt, hogy valami huncutságba' jár a testvéri is. Na jó' van, bement, azt mondta neki, hogy:

– Nem kell neked semmi!

De még ő odajárogatott vadászgatnyi, me' mit tudom én, bent egy helységbe' [a testvére és a betyárgyerék] elhúzták a nyoszolyát, oszt kiástak egy nagy güdröt. Kitakarították, földet, mindent, nem vette észre a gyerek. Oszt akkor memmagyarázta neki a betyárgyerék, mer' má' jóba' vótak, [a]testvéri[vel], hogy:

– Maj' – aszongya – ide hallgass! Nekem el lesz itt készítve – aszongya – a lánc, úgyhogy ő azt nem veszi észre, maj' valahogy – aszongya – tedd bolonddá!

– Jó – aszongya.

Na jó' van, aszongya neki a testvéri hogy:

– Idehallgass – aszongya – bátyám! Vetkezzé' le, megmosom a fejedet!

Mossa a fejit a gyerekeknek, hát igaz-e aszongya:

– Nocsak tedd hátra úgy a kezedet, mint mikor gyerekek vótunk otthon!

Hátratette. A betyárgyerék meg ott vót elbújva, átkapta a láncval, belökték a güdörbe, benyomdosták. Jó' van. A gyerek [kiabált]:

– Engedjé' ki, nem bántolok benneteket! – meg ez, meg az.

De oszt a gyerekek eszibe jutott..., [a] mellény csak rajta vót, kivette a sípokat, fújogatta. Be a kutyák, elkapták a betyárgyerékét. No, kivitték az udvarra a betyárgyerékét, oszt akkor a kutyák a háztetőn hajigálták át. Az

egyik innen, a másik onnan, úgy dobálták át még élt. No amikor má' nem élt, meghalt, akkor meffogta a betyárgyeréket, bevitte a pincébe. Vitte a testvérit is. Akkor lētett egy olyan hordót ami üres vót, feneki vót csak, beleálltatta a testvérit. Egy másikat meg melléje húzott, oszt akkor tiszta szűzanya meztelen ráfektette a betyárgyeréket.

– No testvérem, te – aszongya –, ...én most itt hagylak! De aggyig eszel, még ebbe a betyárgyerékbe tart, ha te ilyet csináltá' énevem! Én a tizenkét kutyámval mëgyek.

Na jó' van, rítt a testvéri nagyon, hogy nem, nem, de ő bezárta az ajtókat, ott hagyta. Akkor fogott magának egy pisztolyt, elmēnt a tizenkét kutyával. Ment ő, mendegēt egy pár nap, beērt ő egy nagy városba. Hát nagyon szomjan vót, bemëgy egy házho', vizet kér. Hát aszongya az öregasszony, hogy:

– Jaj fiam, nem nagyon tudok én vizet adnyi.

– Há' mé' anyám?

– Mer' a király ebbe' a városba' lakik, de – aszongya – nézd az egész faluba'..., most a királyjányon vóna a sor. Valami sárkán van a kútba', de minden nap egy jányt kell bevetnyi neki, akkor van víz mindenütt. De a király éppen most kihirdette, hogy aki meg tudja mentenyi a jányát, akkor – aszongya – azt megajándékozza nagyon.

Hát jó' van, neki kapóra gyött a kutyákval, elmēnt jelentkezett a királyná'. Na, a király megörűt nagyon, hogy ha ez igaz lész, akkor jó lész. Elmēnt. Na odaállott a kút fölē a jány, [jött] a sárkán, de tizenkétfejű sárkán vót. Kigyött a sárkán, de a jányt nem vették be kútba, összekaptak. Hát a gyereket..., a kutyák ott vótak szanaszēt, nem kellett meffújni semmit. A gyereket bevágta féjig a földbe a sárkán. [A] gyereknē' vót kard is, de nem sikerūt neki levágni a fejeit. De a kutya, a legnagyobb kutya, az odament, meffogta a sárkánt, vitték. Így a jány messzabadūt, de víz lett a kútba' mindenütt.

Úgyhogy a király nagyon megörűt, hát behíta [a gyereket, hogy] mit kér? Amit csak kér, azt fizet. Hát a gyerek azt mondta, hogy ő feleségű' szeretné elvennyi a királyjányt. De hát igaz-e a királynak nagy gond vót, kérdezte a jányát. A jány aszondta hogy, senkihő' nem megy, csak őhozzá. Na jó' van, mettartották a nagy lagzit. Hát igaz-e ő nem nagyon vót az italho' hozzászokva, vót egy kocsisgyerek a királyná', hasonlított rá nagyon. Na jó' van, hát állott a lagzi, minden, királyok, hercegek, bárók a lagziba', ő igaz-e nem nagyon vót az italho' hozzászokva, el vót bágyadva, kigyött, otthagya a menyasszonyt, kigyött kívülre, vót egy hosszú karosszék, lēfeküdt oda. Emmeg kapóra gyött, emmeg kiment, ez a kocsisgyerek, oszt el akarta vágni a nyakát, de a kutyák észrevették.

Na jó van, nem sikerűt neki, akkor észregyött egy kicsit, helyregyött, felment vissza a szobába a menyasszonyához. De má' akkora a kocsisgyerék ült a menyasszony mellett. Ahogy mellátta, mingyá' léesett a menyasszony mellű' a székrű' a kocsisgyerék. Mellátta hogy hát bemént. Na, bemént a menyasszonyhoz. Mondja a menyasszonynak, má' a feleségi lett vóna, hogy:

– Hogy ült melléd ez a kocsisgyerék?

– Hogy azt mondta, hogy te meghaltá'.

– Hát lehet, hogy ő úgy szerette vóna, de ez nem sikerűt neki!

Na jó van, eztet hírül adták apjának, anyjának, hát megállott a lagzi, hát ezek az öregebb bárók, hercegek, királyok..., hát hasonlított a gyermek nagyon. Hogy aki meg tud mutatni valami vitézséget, majd a' lesz a vőlegény. Őneki me' vót eszi, mikor a jányt messzabadította a kúttó', ő a tizenkétfejű sárkánknak a nyelvit kivagdosta, papírba betette a zsebbe. Neki mevvót. No akkor az a kocsisgyerék micsinát, kimént az óba, tizenkét bornyúnak kivagdosta a nyelvit. Rágyött, hogy majd ő meg azt mutassa be. Be is mutatta. Nézték, de igaz-e bögték a bornyúk, minden. „Hát mi a', mi a'?” Méntek ki az óba, látják, hogy tiszta vér a borjúknak a szája. Jelentette a királynak egy másik öregebb mindenest ott. No de azé' mégse hittek annyira, hát igaz-e ő bemutatta.

– No ez a valódi! Ez a valódi! – rágyöttek.

Úgyhogy..., micsinájjonak most akkor a gyermekkel, má' aki ott szolgált, a kocsisgyerékkel. Azt kérdezték, hogy milyen büntetést kíván neki.

– Á sémmit – aszongya –, sémmit. Engem memmentettek a kutyák, engem nem tudott tönkretenni, hát – aszongya – nem kérek [büntetést].

– No jó van, ha te nem, akkor maj' mink!

Hát a király mingyá' kirendelte a legjobb huszárját lóval, a lónak a farka után kötték és a várost végigszalajtották vele, a gyermekkel. Na jó van, ő csak mēmmaradt. Na akkor jutott neki eszibe, hogy..., mer' kérdezte a király hogy hát, van-e neki valakiji, vagy mit tudom én, honnan származik, meg ez, meg az. Akkor jutott eszibe, hogy neki egy testvéri hol van.

– Hát elhozzuk, elmenünk!

Na, úgyhogy a feleségi ment, meg ő, meg a kocsis, hintóba' el is mentek. Na, a kúcsok nála vótak, kinyitta az ajtókot, a pinceajtókot, mēgy be, hát má' a betyárgyerékbő' nem vót csak egy hegyes csont, amit szopogatott. No jó van:

– Gyere, elviszlek, mebbocsájtok neked!

Beültették a hintóba, elvitték. De ravasz vót. Na jó van, ott osztan igaz-e orvosok me' minden helyrehozták egy pár hét múva, hát a király azt mondta, meg a feleségi, hogy maj' akad itt neki [valaki] a városba', maj' férjhe' adják. De a szobát, azt, ahova a bátyja fekűdt vóna, má' a feleségivel, hogy

egyenlőre más munkája nem lesz, csak azt takarítsa. Hát jó' van, tudta, hogy melyik ódalon fekszik a bátyja, a matracba vagy mi vót alattok, behelyezte ő azt a hëgyes csontot. Úgyhogy a szegény gyerek mikor feküdt, az ódalába ment neki belë. Mettudia a csontró': „No, hát mé' most is tönkre akar tennyi?” Mondta a királynak, má' az apósának.

– Hát fiam – aszongya –, azt csinálsz vele, amit akarsz! Pegyig itt jó helyi lett vóna!

[A] gyerek osztán ő saját maga lóra ült, utána a farkáho' [kötötte] a jánytestvérit, aggyig mé' me' nem halt, avval is végig-hosszig szaladozta a várost. Így oszt kipusztúlt, úgyhogy a gyerek mé' mai napig is élne, hogy ha meg nem halt.